

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

ELŐFIZETÉS: ÁR: HELYBEN: EGY ÓRA 1 KORONA, NEGYEDÉVRE 3 KORONA, VIDÉKEN: EGY ÓRA 1 KORONA, 30 FILLÉR, NEGYEDÉVRE 4 KORONA 30 FILLÉR

PÁRTOKTÓL FÜGGETLEN
POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. HEGEDŰS LORÁNT
KIADÓTULAJDONOSOK: HOFFMANN ÉS ERONOVITZ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: MAC-UTCA 49

Megnyitották a debreczeni egyetemet

Kiss Ferenc rektor beszéde — Hódoló távirat a királyhoz

Ünnepi keretben ma tartották meg az egyetem megnyitóját, amelyen Debrecen város társadalmának és hatóságainak képviselői is részt vettek. Ott voltak: *Baltazár* Dezső dr. püspök, *Degenfeld* József gróf, *Domahidy* Elemér főispán, *Márk* Endre udvari tanácsos, *Kesserű* Lajos kir. törvényszéki elnök, *K. Tóth* Mihály dr. és *Vargha* Elemér dr. városi tanácsnokok, *Géressy* Kálmán tankerületi főigazgató, *Lóky* Béla dr. és *Kardos* Albert dr. igazgatók, a tanári és lelkészi kar tagjai.

A magas szárnyalású rektori megnyitó beszéden ép úgy, mint a megnyitó ünnepség örömmünnepi jellegén megérzett a háboru hangulata. Hiszen a megnyitó hány olyan fiúnak is szólt, aki a galíciai harctéren lövészárkokban fekszik, fegyvert szorit a vállához s vért ont és vért áldoz e hazáért és mindenért, mi abban él.

A megnyitói ünnep délelőtt tíz órakor kezdődött *ünnepi istentisztelettel a református nagytemplomban*. A főnálló- és közének után *Ferenczy* Gyula dr. mondott magasztos tartalmu, megható imát.

A záróének után a hivatalos személyiségek, a hallgatóság s a közönség átvomultak a *kollégium dísztermébe*, ahol a Kántus szép énekével nyílt meg az egyetem közgyűlése.

(A rektor beszéde.)

Ezután *Kiss Ferenc*, az egyetem rektora a következő mély jelentőségű, gyönyörű beszéddel nyitotta meg a tanévét:

Tekintetes Egyetemi Közgyűlés!

Az egymásra torló események szédítő zuhatagában, az egymást rohanva váltó diadal- és rémhírek pörölycsapásai alatt, hol káprázatos jövőt, hol irtozatos megsemmisülést sejtető idő gyászfatyolos kapujánál, döbbenet nélkül, meg nem reszkető kézzel, az eleven elvégzés hitének halálnyugalmával vésem be az új egyetem évkönyvének első érclapjára a megnyitói igéket: hiszek a magyar nemzet történelmi hivatásában.

Az idő nem alkalmas hosszas bizonyításokra; a multat hívom fel hiteles tanuul, a történelmet idézem ide érveivel, a földet szólalótanom meg sirajkaival s az eget hajlítom le vértanu lelkeivel s oda mutatok az ország két ellenkező tájára, hol ezt a hivatást ragyogja bele a jövőbe égő falvak lázas pirossága, csepegteti bele a szomju földbe küzdő hősök onló vére s tudatosítja bele a lelkekbe a tenger áldozat, mely alatt megremeg e viselt világ s mely előtt megnyílik a fényes menyboltozat.

Hiszem, hogy nem nekünk végítélet a halálordítás, az ágyubömbölés, összecsengő acél kettéroppanása: a szent Kháosz ez, melynek hasadó hajnalán új ég, új föld revelálja magát; a vérkeresztség felséges pillanata, melyben a megváltás, az újjászületés isteni ténye fogantatik.

... E vértengerből hintek néhány cseppet az új egyetem küszöbére, falaira, jövőjére,

tanárai, tanulóik meghatott lelkére, e cseppekkel szentelem fel ez intézményt a nemzeti hivatásérzet örök templomává. Láb, mely ide belép, e cseppet megérezze; szem, amely itt szétnéz, e cseppet megtekintse; lélek, mely szárnyait itt bontogatja, e cseppet megízlelje; e vér legyen a termő és teremtő erő, mely a kisedet makkot merés sudárba szökkenets, a falakba életet lehellen, az ajkakon jós igéket fakasszon, a lelkek felett Mózes bokraként lobogjon s a magyar nemzet történelmi hivatásának betöltésére nagy elhatározásokat biztoitson.

Nem lesznek ez igék itt ujak, csak újjászültek. Szent tradíciók boltja hajlik itt védőn, értőn, biztatón a beköltözőre; Istenről, hazáról beszél itt a fal is; az evangélium s a nemzeti eszme, ez a két hazafentartó ideál, a fundamentum két sarokköve, melyen a kalvinizmus ez őt tornya nyugszik; a keresztyén s nemzeti kultúra egyszerű köntösű, puritán erkölcsű magiszterei lakták ez ódon bástyát s szolgálják Isten és a hazát a nemzeti hivatás ápolásának százados folytonosságában.

Új jövevény, magyar királyi Tudományegyetem! Nem kell neked új utakat törni: előttd a kipróbált, beigazolt, százszor megáldott út; nem kell neked új isteneket keresni: a régi Istent, a Krisztus atyját s magyarok Istenét itt trónon találd; nem kell a tudományt megteremtened: hangyaszorgalommal, becsületes kézzel épített oltáron rég lobog itt a láng; a türelem, másvélemény tisztelet, lelkiismereti, vizsgálódási, meggyőződésbeli szabadság nem most kopogtat itt a kapukon, egykorúak azok a kollégiummal; nem kell a homlokzatra sem új díszeket verned: józan vallásosság, jámbor erkölcs, Isten, ember és hazaszeretet patináját rakta le ott őket századok hí keze.

A mult bölcsen megalapozza jövődet. — Nem lesz nehéz hivatásod betöltése: az utat járd szélesebbre. Az Isten félelmét alapozd meg jobban, a kultúra tüzeit lobbantsd nagyobb lángra, szabadság kultuszát fejleszd mind magasra s a nemes patinát ne eltüntesse, — aranyozza meg gondos utódságod. Ez a létjogod, ebben fogsz győzni. Az Isten segítsen!

Tekintetes Egyetemi Közgyűlés! Bármilyen szűksavuságra kényszerítik is a körülmények e mai alkalmat, hálátlanság nélkül nem mulaszthatjuk el, hogy az egyetem működésének legelső órájában meg ne emlékezzünk azokról, kiknek ez új nemzeti intézmény lételetét köszöni. Első sorban mély hódolattal s alattvalói hűséggel gondolunk dicsőségesen uralkodó királyunkra, *I. Ferencz József*re, kinek kormányzói kegyét, hí magyar népe iránti atyai jóságát hirdeti a magyar kultúra ez új intézménye, lelkiünk szerint kívánván drága életére áldást, küzdő fegyvereire teljes diadalmat. Hálánk tiszta indulatai szállnak a magyar királyi kormány, különösképpen *gróf Tisza István* miniszterelnök és *dr. Jankovich Béla* vallás- és közoktatásügyi miniszter urak felé, kiknek legmesszebbmenő jóindulata vitte mielőbbi teljességre ez egyetem már megnyitásihatásának óhajtott ügyét. Köszönetünket nyilvánítjuk *Debrecen szabad királyi város közönségének*, mely az egyetemhez fűződő kulturális s nemzeti nagy érdeket első pillanat-

ban felismervén, hagyományos s fejedelmi áldozatával tette lehetővé az őt karu egyetem felállítását; — a *debreceni református egyháznak*, mely tanszéki alapítványával segítette elő az ügyet s főként a *tiszántúli református egyházkerületnek* s a munka, áldozat és siker oroszlánrészét hordozó egyházkerületi elnökségnek. E helyen s ez alkalommal kedves tisztünk megállapítani a tényt, hogy a *tiszántúli egyházkerület hozta a legnagyobb áldozatot*, midőn őt főiskolája drága koronáját, az ország első akadémiáját adta fel, ezen az idők végéig szóló önzetlenségével pecsételvén meg a magyar kalvinizmus azon ki-domborodó jellemvonását, hogy a hazáért, nemzeti ügyért mindent áldozni őseitől örökölt s hiven megőrzött egyetlen dicsékvése. Találjon s bizonyára talál is ez egyházkerület édes jutalmat azon felemelő tudatban, hogy ha a viszonyok miatt református egyetemet nem létesíthetett, *egy új magyar egyetem alakulását ő biztosította.*

Egyetemi polgárok, kedves fiaink! Helyettünk az idők beszélnek hozzátok: a magyar állam tudományegyetemet állított számotokra, hogy a kultúra minden eszközével tölthessétek be a legszebb emberi hivatást: élni a hazáért. Im megnyílnak előttetek a kapuk, iljetez lábainkhoz, amink van, mind nektek adjuk; de ha a haza más mezőre szólít benneteket, elbocsátunk, ott is azt a missziót végzitek, a magyar nemzet történelmi hivatását szolgáljátok. Ha észszel, ha karral, ha verejtékkel, ha vérrel: büszkéek vagyunk rátok. Tanáraitok, társaitok egy része ott ontja már véré a harci mezőkön; bennetek is forr a vágy résztvenni az új Magyarország megépítésében; ha jön a hívó szó, menjetez el ti is. Fájó könyvet nem láttok szemünkben, csak büszke csillogást: a mi fiaink vagytok. Isten vezeti sorsunkat; ha visszajöttök, karjainkba ölelünk; ha ott maradtok, a lelkiünkbe zárunk. Egy nemzet lelke lesz a temetőtök, egy nemzet szabadságfája jeltelen sirtok örökzöld emléke. Ti avatjátok fel, a ti ifju, piros véretek ez egyetemet a *magyar nemzeti hivatás megszentelt templomává.*

Éljen a haza! Éljen a király!

Ezzel mi, a debreceni magyar királyi tudományegyetem ez idej Rektora s Tanácsa az egyetem 1914/5-ik első tanévét Isten nevében a haza üdvére megnyitjuk.

(Hódoló távirat a királyhoz.)

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Kiss Ferenc* rektor bejelentette, hogy az egyetemi tanárok esküitéle alkalmából ő felségéhez intézett hódoló táviratra a következő táviratot küldte a kultuszminiszter:

Nagyságos *Kiss Ferenc* egyetemi rektor urnak
Debrecen.

A debreceni egyetem tanári karának az esküitétel alkalmával kifejezett köszönetet, alattvalói hódolattal s a trón és haza szolgálatára tett fogadalmát legmagasabb helyen tolmácsolván, Ő Felsége e nyilatkozatot meglegedéssel méltóztatott legkegyelmebben fogadni. Amidőn erről Nagyságodat az egyetem megnyitása alkalmából értesitem, reménnyel eltelve üdvözlöm a debreceni egyetem tanári karát és hallgatóságát, őszintén kívánván, hogy együttes nemes munkálkodásukat Isten áldása kísérje.

JANKOVICH BÉLA.

Indítványozja ezután, hogy a királyhoz a következő üdvözlő táviratot küldje a közgyűlés:

Ő Császári és Apostoli Királyi Felségének
mély hódolatát s alattvalói hűségét jelenti, egyben apostoli királyunk drága életére Isten minden lelki, testi áldását, dicső fegyvereire a teljes diadalt esdi:

Alattvalói hódolattal
KISS FERENC,
az egyetem rektora.

Az előterjesztés elfogadása után a rektor indítványára a közgyűlés a miniszterelnökhöz

és a kultuszminiszterhez a következő táviratokat intézte:

Gróf Tisza István Miniszterelnök Urnak.
Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi Miniszter Urnak.

Nagyméltóságodnak az egyetem létesítése körüli elvéihetetlen érdemeiről hálával emlékezőn, Excellenciádat mély tisztelettel üdvözlö, életére s hivatali működésére Isten áldását kéri

KISS FERENC,
az egyetem rektora.

Ennek elfogadása után a Kántus énekével a közgyűlés és a megnyitás ünnepsége véget ért.

A világháború

Az uzsoki betörés

Kolozsvár, október 1. Az uzsoki szoros körül vívott harcokban megsebesült katonák, akiket Kolozsvárra szállítottak, beszélnek, hogy Uzsoknál először egy kozák járőr tört be, a mely sulyosan bántalmazott egy fegyvertelen fináncot. Egy magyar csendőrijárőr mind a két kozákat lesből lelőtte. Egy sebesült százados ezt mondta az uzsoki betörésről:

— Szeretném, ha legalább egy-két orosz hadtest átjönne a Kárpátokon, mert bizonyos, hogy nem tudnak visszamenni, tönkrevérik őket.

A főparancsnokságnak egy magasrangú tisztje galicziai hadseregünk eredményeiről

Kopenhága, szeptember 23. A Berlingske Tidende-nek az osztrák-magyar hadisajtószálláson levő tudósítója: Hellsen Henry azt a kérelmet intézte a legfelsőbb parancsnoksághoz, tegye lehetővé neki, hogy a semleges Észak közönségének hiteles közlést adjon az új helyzetről, mely a galicziai osztrák-magyar haderők új csoportosítására vonatkozik. A legfelsőbb parancsnokságnak egy vezető állású tisztje késznek nyilatkozott a dán újságíró kérdésének teljesítésére és a következő nyilatkozatot tette az osztrák-magyar seregek új hadállásáról:

„Csapataink elvonulása az új hadállásokba stratégiai szükségesség volt, mely az orosz csapatok számbeli túlsúlyából következett és amelyet az a kívánság tett szükségessé, hogy a harcnak ne legyen olyan kiterjedt frontja. Ezt az elhatározást az entente sajtója mint hadseregünk összeroppanását regisztrálta, a monarchiában mutatkozó pánikról beszélt, éhező katonákat emlegetett, a nemzetiségek harcáról szólt. Az igazság ezzel szemben a következő:

A német sereg Hindenburg vezetése alatt napok óta orosz területen áll, ugyanarra, hogy rövid idő alatt esetleg Pétervárt is fenyegetheti. Hogy ezekről a kellemetlen tényekről a figyelmet eltereljék és Keletporoszországban szenvedett teljes leveretésüket lépézzék, csapatainknak a legteljesebb rendben történt visszavonulását világtörténelmi jelentőségűnek tüntetik föl. Ha a helyzetet észszerűen és helyesen óhajtjuk megítélni, csak arra kell tekintenünk, hogy Németország és Ausztria-Magyarország hadseregei egy haderőt, egységes egészét képeznek és hogy ezek

egyesülten egy és ugyanazon ellenség ellen harcolnak. Ausztria-Magyarország seregei az orosz tulerő ellen vívott hősi harcok után három héten át megállították az orosz offenzívát és ezzel lehetővé tették Németországnak, hogy haderejének egész zömét a nyugoti ellenség ellen zudítsa. Négyötöde azoknak a haderőknek, melyeket Oroszország eddig kiállított, Kelet-Galicziában van lekötve. Mi több ízben érzékeny veszteségeket okoztunk ennek az óriási seregnek és több mint 300 ágyút hódítottunk el tőle. Ez az erő kifejtés csak ugy volt lehetséges, hogy valamennyi nemzetiség csodálatra méltó hűséggel és lojálitással, mondhatnám: lelkesedéssel harcolt velünk. Sőt többet mondhatok: az elmúlt hetek hadvezetése jobban megteremtette a mi sok népi monarchiánk egységérzetét, mint a béke-évek együttvéve. Ez az, amit önnek mondani akarom. Adja ön szavaimat tovább a semleges Észak népeinek, ezzel csak az igazságot szolgálja.”

A dán haditudósító ezekhez a következőket füzi: „A visszavonulásban én is résztvettem és tanuskodhatom arról, hogy a különféle nemzetiségbeli katonaság, amely egyébként idegen egymáshoz, sőt talán ellenségesen áll egymással szemben, most, a veszedelem idejében megható bajtársiassággal viselkedik egymás iránt. A néptörzsek közötti különbségek és politikai ellentétek eltűntek, pánikról és nyugtalanságról sehol sem lehet beszélni. A rutén paraszt fáradságos földmunkája után lát és kis helységek, melyeknek lakossága tulajdonképpen részben zsidó, minden ijedség nélkül készül a zsidó újévi ünnepekre.”

Hindenburg utja Varsó felé

London, október 1. A Morningpost jelenti Pétervárról:

Zeppelin-léghajók az északi harctér fölött végzett földerítő útjukban megjelentek Bielostok fölött és bombát dobtak le a városra. A bombák megrongálták az iskola-épületet.

Bielostok vára a Varsót védő várvonal egyik legfontosabb északi erőssége. Hindenburg seregének, amely az orosz Suvalki kormányzóságból dél felé Varsó ellen vonul, földerítő csapatrészei már az említett várvonal körül portyáznak.

Bombavető pilotáink Cettinje fölött

Zára, október 1. A Hrvatska Kruna jelenti: Az osztrák-magyar sereg pilótái legutóbb

elrepültek Cettinje fölött és bombákat hajítottak le a montenegrói fővárosra. A bombavetés eredménye még nem ismeretes.

Visszavert montenegrói bandák

Bécs, október 1. Sarajevoból jelentik a Südslowische Correspondenz-nak:

Montenegrói bandák az elmúlt héten több ponton be akartak törni Bosznia határára, de mindenütt visszaverték őket. A bandák tagjai, akik között asszonyok is harcoltak, teljesen ki voltak éhezve. Az elfogottak elbészélték, hogy Montenegroban óriási éhínség van.

A németek megsemmisítettek egy zuáv dandárt

Berlin, október 1. A Berliner Zeitung jelenti, hogy a szeptember 20-ikán vívott harcokban egy 8000 főből álló zuáv dandár a németek gépfegyvertüzébe került. Ezer sebesült kivételével az egész zuáv dandár megsemmisült.

A debreceni segítő-akció

Téli ruha a katonáknak.

A főispáni titkári hivatalhoz a hadba vonultak részére eddig a következő téli ruhakészletek érkeztek: Izr. Polg. Leányiskola 14 pár csuklólövődő, Borgida Farkasné 12 pár csuklólövődő, özv. Borsos F.-né két pár csuklólövődő, Bahonek Edit 4 pár csuklólövődő, Fém Ferencné 6 pár csuklólövődő, Weisz Ilus 8 fejező, 7 pár csuklólövődő, 2 pár térdvédő, 7 hasvédő, 2 nyakvédő, Kaiser Edit 1 fejező, Weisz Rózsika 5 fejező, 4 hasvédő, 1 pár kapca, Moskovits Gizella 5 pár csuklólövődő, Téglási református elemi iskola 25 haskötő, 9 fejkötő, Schön Sándor 3 fejező, 3 pár csuklólövődő, 6 pár keztyű, Horváth János 6 fejező, 33 pár csuklólövődő, 45 hasvédő, 26 nyakvédő, Rauch Árpádné 6 pár csuklólövődő.

Aranyat vasért.

A katonák családijainak segélyezésére arany- és ezüst tárgyakat adományoztak: Kulcsár Ilonka 1 ezüst karkötő, arany törmelék, Schadek Károlyné 1 ezüst karperec, Neubauer Jolán 3 arany függő, 1 arany gyűrű, Markovits Juliska 1 ezüst óra, Regöczy Sándor 1 ezüst óra, gróf Klebersberg Erna 1 ezüst dísz tárgy, Pesti Eszter 1 arany gyűrű, Pesti Ilonka 1 ezüst gyűrű, arany törmelék, Kohn Olga 2 arany gyűrű, Szabó József 1 ezüst lánc, özv. Kovács Lajosné 1 arany gyűrű, Kiss Jolán 1 arany gyűrű, Kiss Ilus 1 arany törmelék, Havas Pál 1 arany gyűrű, Balogh Annuska 1 pár arany függő, Katona Eszter 1 arany gyűrű, Botos Ilonka 1 ezüst gyűrű, 1 ezüst lánc, Kalászi Ilonka 1 arany függő, 1 pár ezüst függő, 1 ezüst gyűrű, Martindesz Alajos 1 ezüst lánc, Szerencsi Mariska 1 ezüst óra, 1 ezüst zsuzsu, Csurka László 1 ezüst óra, Boldog Istvánné 1 arany szív, 1 ezüst dísz, özv. Lénárt Imréné 1 arany szív, 1 arany gyűrű, Lénárt Gizella 1 arany gyűrű, Ezri Ancika H.-Szoboszló 1 arany karperec, Weber Ilus H.-Szoboszló 2 arany gyűrű, Dienek Lászlóné 1 arany karperec, 1 ezüst zsuzsu, Hajdu Lászlóné 2 arany gyűrű, 1 pár arany függő, 1 ezüst karkötő, 2 ezüst zsuzsu, 2 arany törmelék, Keresztesi Böske 1 arany gyűrű, 1 arany tű, 1 ezüst lánc, Haranghy Ilona 1 arany gyűrű, 1 ezüst csatt, Papp Ducika 2 ezüst óra, 2 arany gyűrű, N. N. 2 ezüst villa, 1 arany karperec, Németi Julia 1 ezüst lánc, 1 medaillon, 1 töredék, N. N. 1 arany gyűrű, Németi Margitka 3 arany fülbevaló, Krausz Imre 1 ezüst óra, Dihen Irénke 1 arany lánc, 1 pár arany függő, 1 töredék, Zubkó Bözsike Komárom 1 ezüst zsuzsu, Tóvizy Aranka 2 arany gyűrű, 1 ezüst

órafedel, A ezüst zsuzsu, Bárdos Géza, Bizsu 1 arany zsuzsu, Bárdos Géza, Torocsi, arany gyűrű, 1 arany gyűrű, Cs. Béla 1 arany pénz, 1 ezüst törmelék, Nyitrai S. 1 pár arany arany gyűrű, János ezüst gyűrű, zsike 2 arany törmelék, da Gizella Margit 1 Mórász Ir. arany gyűrű, 1 pár függő ezüst bot, Ignác 1 arany senberg, Gézáné 1 Irén 1 ezüst Jolán gyűrű, 1 ezüst zsuzsu

A me

A mi október 1. rium meg

A me az olyan augusztus augusztus jogi jogc tóriumot ja meg, 30-ig lejá halasztat ben lejár mitott ké

Az u moratóriú értve a vonatkoz kiemelke moratóri

Az matot, a óta foly ni kell. F sedelmi)

Uj léseknek a moratóri zett, ug nyek ut járt tart si, úgyv közvetit vábbá: és más auguszt amennyk járatból

A vábbi f zó irán

A tevő az alá nem zetése

órafedél, Asztalos József 1 arany gyűrű, 1 ezüst zsuzu, Klein Mórné 1 arany gyűrű, Bárdos Gézáné 1 arany karikagyűrű, Bárdos Bizsu 1 arany lánc, 1 arany gyűrű, 1 arany zsuzu, Bárdos Juci 1 ezüst gyűrű és törmelék, Toroczkai Oszvaldné 1 arany lánc, 1 arany függő, Bárdos Dódi 1 arany lánc, 2 arany gyűrű, Toroczkai Oszvald 1 arany lánc 1 arany gyűrű, özv. Csáthy K.-né 1 arany gyűrű, Csáthy Ilona 1 arany gyűrű, Uhlarik Béla 1 arany gyűrű, Uhlarik Béláné 1 ezüst pénz, 1 ezüst medaillon, Uhlarik Mancsi arany törmelék, ifj. Uhlarik Béla ezüst törmelék, Nyitrai Samu 1 ezüst kanál, dr. Tüdös János 1 pár arany gomb, Kellner Anikó Kaba 2 arany gyűrű, Szántó Jánosné 1 arany gyűrű, János László 2 ezüst pénz, János Ilona 1 ezüst gyűrű, 2 pár ezüst fülbevaló, Rácz Erzsike 2 arany gyűrű, Kozma Emilia arany törmelék, Müller Miklós 1 arany gyűrű, Majda Gizella 1 ezüst karperec, 1 lánc, Mórász Margit 1 arany lánc, 1 függő, 1 ezüst pénz, Mórász Irén ezüst törmelék, Mórász Béla 1 arany gyűrű, Mórász Magda 1 ezüst érem, 1 pár függő, 1 arany gyűrű, Mórász Pál 1 ezüst botfogó, 1 ezüst kulcstartó, Hechtmann Ignác 1 arany gyűrű, arany törmelék, Rosenbergné Gizella 1 arany gyűrű, Markbreit Gézáné 1 ezüst lánc és arany függő, Tancs Irén 1 ezüst gyűrű, 1 arany függő, Körmenydy Jolán 1 pár fülbevaló, Kémeri Eta 1 ezüst gyűszű, 1 arany függő, Cziczó Kálmán 1 ezüst zsuzu, Cziczó Margit 1 ezüst óra.

A moratórium meghosszabbítása

A miniszterium a *Budapesti Közlönynek* október 1-i számában közzétette a moratórium meghosszabbításáról szóló rendeletét.

A moratórium e rendelet szerint is csak az olyan pénztartozásokra terjed ki, amelyek augusztus 1-e előtt kötött ügyleten, vagy augusztus 1-e előtt keletkezett más magánjogi jogcímen alapulnak. A rendelet a moratóriumot ismét csak két hónappal hosszabbítja meg, még pedig úgy, hogy a szeptember 30-ig lejárt tartozások mind november 30-ig halasztatnak el, az októberben és novemberben lejárt tartozások pedig a lejáratától számított két hónapi halasztást kapnak.

Az új rendelet összefoglalja az eddigi moratórium-rendelet összes szabályait, ide értve a kétoldalu szerződések teljesítésére vonatkozó szabályokat is. A lényegesebb és kiemelkedőbb eltérések az eddigi és az új moratórium között a következők:

Az új rendelet szerint mindennemű kamatot, amely augusztus 1-nél nem régebbi idő óta folyik, a moratórium ideje alatt is fizetni kell. Ez a lejárt váltók után fizetendő (késedelmi) kamatokra is áll.

Uj tőketörlesztést a rendelet a követeléseknek két csoportjára ir elő. Fizetni kell a moratórium alatt az augusztus 1. előtt végzett, ugynevezett szellemi munkateljesítmények után járó költségekből és díjakból a lejárt tartozás 25%-át; ide tartoznak az orvosi, ügyvédi, mérnöki, írói és művészi, alkuszi, közvetítői és ügynöki díjak is. Fizetni kell továbbá: az augusztus 1. előtt szállított áruk és más ingó dolgok lejárt vételárát és az augusztus 1. előtt végzett ipari munkateljesítmények lejárt ellenértékét október 15-től és amennyiben később járna le a tartozás, a lejáratától számított havi 10%-os részletekben.

A pénzügyi betétek kifizetésének további felszabadosításáról a rendelet a következő irányokban intézkedik:

A folyószámláról járó betétekről a betevő az eddigi kereteken belül a moratórium alá nem eső annuitások és biztosítási díjak fizetése céljából, valamint a moratórium alól

most kivett kamatok és a fentemlített tőketörlesztések erejéig, ezenfelül pedig az üzeme folytatásához szükséges anyagok és áruk beszerzése végett rendelkezhetik.

Pénzügyintézetek és biztosító társaságok más pénzügyintézetnél levő folyószámlai betéteiket igénybe vehetik záloglevelek szelvényeinek, biztosítási összegeknek, valamint az általuk kifizetendő betétösszegeknek fedezése céljából.

Nem moratóriumos váltóknál a bemutatás és óvásfelvétel határideje a moratórium alatt szünetel; a hitelező azonban a bemutatást és az óvást a moratórium alatt is eszközölheti.

A kétoldalu szerződések teljesítéséről kiadott rendeletet az új rendelet abban az irányban egészíti ki, hogy a vevő teljesítést csak úgy követelhet, ha az ugyanabból a szerződésből vagy hasonló tárgyú szerződésekből eredő hátralékos tartozását teljesíti.

Kimondja végül a rendelet, hogy minden olyan birói intézkedést, amely az adóst a hazai moratóriumtól, vagy az ezzel kapcsolatos jogoktól akarata ellenére megfosztaná, hazai tiltó törvénybe (hazai közrendbe) ütközönek és a hazai törvény céljával ellenkezőnek kell tekinteni.

A „szeretett zsidók”

Kozákok rémuralma
Croszlengyelországban

A hivatalban utlevelet állítanak ki Varsó felé. A nyomtatványokat egy kozák tölti ki. A másik szobában várakoznak az utlevélkérről, csaknem valamennyien zsidó kereskedők. Mielőtt a parancsnok kozák színe előtt megjelenhetnének, egy fiatal, alig husz éves izmos kozák sorba állítja őket és mindegyikhez ezt a rövid felszólítást intézi:

— Ide a pénzt!

A kozák kezében kisebb ezüst pénzek, gyakran egész rubelek tűnnek el. Mindegyiknél azt a megjegyzést teszi, hogy ez a pénz nagyon kevés.

— Aki utazni akar, fizessen. Gsefteket akartok csinálni, akkor hadd keressenek a testvéreink is!

És újra kezdi a pénzszedést. Megint cseng a pénz kisebb és nagyobb darabokban. Ekkor fölnyilik az ajtó, de nem az, amelyik a parancsnok szobájába vezet, hanem egy másik szobába. A fiatal kozák megragadja a legközelebb álló zsidót, belöki a szobába — körülbelül husz kereskedő röpiül így a kozákok karjai közé, akik az ajtó mögül már lesték őket.

— Most majd kaptok valamit! Várjatok csak!

És suhog a nagajka, irtózatossá ordít hangzik föl, amelyet csak a gyorsan becsukott ajtó tompítanak. A fiatal kozák komoran tekint a várószobában maradt zsidókra és megint rákezdi:

— Ide a pénzt!

Az előbbi pillanatban lejátszódott jelenet nem téveszti el célját. A kozák most sokkal gazdagabb adót harácsol össze. De a parancsnok elé csak kevesen jutnak azok, akik a fiatal kozák tetszését megnyerték. A többi zsidót kikergették az udvarra. És ezek még nagyon szerencsések, hogy nem küldték őket a jobb ajtó mögé, ahol a beszédett sarcot ostorcsapásokkal nyugtatják.

HIREK

— A polgárőrség szervezkedése. A polgárőrség szervezése — bár már a polgárőrség működésbe is lépett — még folyik. Egyes csoportok még nem tették le a fogadalmat. Így Rostás Barna csoportvezető kéri most azokat, akik polgárőrségre nála jelentkeztek, szombaton, e hó 3-án déli 12 órakor a fogadalmat letétele végett a főkapitányi hivatalban jelenjenek meg.

— Rotschildok a világháboruban. Ez a háboru, mely rövid két hónap alatt megváltoztatta Európa ábrázatát, az ember érzelmi világában és világnézetében is óriási változásokat idézett elő. A hatalmas Rotschild-család tagjai, Európa bankárai Frankfurtból elszármaztak a különböző metropolisokba és nacionalizálódtak. Lett egy angol, egy francia, egy belga, egy német és egy osztrák Rotschild-dinasztia. De az elszakadt testvérek igen élénk rokoni összeköttetésben maradtak egymással, amiből üzleti szempontból is nagy előnyök származtak a családra nézve. A mostani háboru szétszakította egy időre a családi kapcsolatot a hatalmas bankárcsalád egyes ágai között. Az osztrák Rotschild-család férfitagjai a mi seregünkben harcolnak. Az angol Rotschildok, akik Rotschild Charles házassága révén közelebbi nexusok fűznek Biharmegyéhez, egy fiatal önkéntessel képviseltetik magukat az angol hadseregben. A tudós és milliomos francia Rotschild-családnak csaknem minden férfitagja jelentkezett katonai szolgálatra, egy belga Rotschildot a németek tudvalevően le is tartóztattak. Hogy azután a törzsökös német Rotschildok mind ott harcolnak a német hadseregben, az csak természetes. Nagyon könnyen megtörténhetik, hogy a Rotschild-családnak két tagja rohamban kivont karddal tör egymásra. Halálos ellenség módjára szabdalják egymást azok, akik három hónappal ezelőtt mint szerető rokonok találkoztak Berlinben, Londonban vagy Párisban. A háboru kitörése óta megszünt minden összeköttetés a nagyváradi Wertheimstein-család és az angol Rotschild Charles családja között, annak dacára, hogy Rotschildné a Wertheimstein Alfréd leánya.

— A kisipar a hadseregszállításban. A kisiparnak a hadsereg lábelleni szállításainál leendő foglalkoztatása tárgyában a kereskedelmi miniszter a debreceni kereskedelmi- és iparkamara felterjesztéseire a következő leiratot küldte: „72,016. sz. — A hadügyminiszter ur a hadsereg lábelleni szükségletének azt a részét, amely a szerződés és a szállítóknál lekötött, továbbá a kisipar részére biztosított mennyiségeken felül még szabadon kiadható, közbenjárásomra a quóta arányában a hazai cipőipar révén óhajtja biztosítani az esetben, ha erre nézve megbízható cégek részéről megfelelő áron ajánlatokat kap. Felhívom ennélfogva azokat a szakmabeli

Korona-Passagé

URANUS

Telefon 3-28.

Pénteken, Szombaton, Vasárnap
október hó 2-án, 3-án, 4-én

AZ IGÉRET FÖLDJÉN

Társadalmi dráma 3 felvonásban.

Állatok világa. Természetrizsi felvétel.
Apósok párja. Kacagató
Gigette selyemfűzője. Vigjáték.
A karthágói rabszolga. Dráma.
Gyermekotrkusz. Humoros.
Dólf és fia. Bohózat.

Egységes helyárak: Páholy 4 személyre 2 K 90 fillér. Zsölyve, zártszék 50 fillér. I. hely 30 fillér. II. és III. hely 20 fillér.

Előadások este 6 óratól éjjel 12-ig folytatódlagos bemenettel.

vállalatokat, amelyek vagy gépberendezésüknél, vagy nagyobb számu munkástörzsek rendszeres foglalkoztatásánál fogva gyári jellegűek, hogy amennyiben e szállításokban részt óhajtanak venni, erre vonatkozólag tegyenek azonnal de legkésőbb folyó évi október hó 8-ig részletes ajánlatot. Ezeket az ajánlatokat a cs. és kir. hadügyminiszter urhoz kell címezni és kísérelő irattal hozzám kell felterjeszteni. Az ajánlatokban feltüntetendő, hogy az ajánlattevő napi hány pár előállítására vállalkoznék és mily áron. A mintákat és feltételeket az érdeklődők a budapesti 2. sz. katonai ruhatár utján szerezhetik meg. — Előre is figyelmeztetem a pályázókat, hogy az árakat reális kalkuláció alapján, méltányosan állapítsák meg, mivel tulmagas árak esetén sajnálatomra nem lennék abban a helyzetben, hogy a hazai ipar érdekeit megvéddhessem." A kamara a rendeletet sürgősen közhírré teszi s ez uton is felhívja rá a kisiparosok figyelmét.

— A Népiroda munkásközvetítési osztályánál október hó 1-én volt:

Munkáskínálat: Asztalos 56 ács 21, bádogos 12, borbély 9, betonos 2, cipész és csizmadia 55, cukrász 1, dajka 4, elektrotechnikus 1, fémesztergályos 2, fűszeres 5, földmunkás 8, gazdasági munkavezető 17, gépész 53, géplakatos 10, gyári munkás 89, kazánfűtő 18, kályhás 1, keféző 9, kárpitos 5, kovács 33, kerékgyártó 20, közműves 85, kocsis 6, könyvkötő 1, könyvnyomdász 9, kereskedő 5, kertes 2, lakatos 56, mázó 10, mészáros 3, mindenés 15, molnár 4, mezei munkás 295, mezőgazdasági cseléd 20, napszámos 26, napszámosnő 131, papucsos 2, palafedő 1, pincér 3, rajzoló 4, reszelővágó 2, ruhafestő 1, sütő 1, magyarszabó 7, németyszabó 45, szobafestő 9, szijgyártó 1, szerelő 17, szakácsnő 7, házmester 2, üzleti alkalmazott 60, varrónő 12, takarítónő 5. — Összesen 1210.

Civilek kátéja

*

Mit ne tegyünk a háboru alatt?

1. A háborut teljesen és végképen bízzuk a katonákra. Ne gondolja senki, hogy ő azért, mert civil, mert untauglich, mert rokkant, mert előregedett, mert nőnemű, hát okvetlenül jobban ért a háboruhoz, mint a hadvezetőség.

2. Ne dicsérjük a német hadsereget a magunkénak a rovására. Üdv és dicsőség a német hadseregnek, de a mi szemünkben az osztrák-magyar katona a világ legjobb, legszébb, legdrágább és leghősiesebb katonája. Aki ezt nem hiszi, az fél a muszkától, ahelyett, hogy beállna katonának.

3. Ne panaszkodjunk, hogy kárunk van a háboruból. Civilek egyelőre csak Galiciában volt kára, de mi az ahoz, ha egy katona golyót kap a tüdejébe. Ha valaki lehorgasztott arccal jár, hogy a betéteiből csak 200 koronát fizet ki a takarékpénztár, azt figyelmeztessük a srappell-lövedék romboló hatására.

4. Aki pedig a háborus veszedelem alatt, mint szállító, netalántán tulságosan megdagodott, az ne sirjon folyton a nyakunkon, hogy „ki hitte volna, micsoda idők, tizen is utaznak egy elsőosztályú félfülkében”.

5. Azoknak az embertársainknak, akik még nem adtak a Vörös Keresztnek, vagy a hadbavonultak családjának, ne köszönjük az utcán. A szlatinai zsidóasszonyok előtt ellenben emeljünk kalapot, mert azok a sebesült katonáknak minden nap elhozták a napi ételmük felét. Tejet, turót, tojást, kenyeret. Virágot nem igen.

6. Ne takarékoskodjunk sem észszerűtlenül, sem embertelenül. Aki most redukálja a cselédségét — pusztán csak takarékoság-

ból — növeli a munkanélküliek amugy is roppant seregét. Inkább adjunk kevesebb készpénzfizetést neki, de tartsuk magunknál a szegény ördögöt.

Mit tegyünk a háboru alatt?

1. Jegyezzük meg jól, hogy a háborut a katonák küzdik végig, a civileknek ellenben a katonákért kell küzdeniök. A katona az életét adja a hazáért, a civil ezalatt szentelje életét a katonáknak. Tehát:

2. Aki a háboru alatt anyagi kárt szenvedett, az adjon valamicskét a katonáknak abból, ami még megmaradt.

3. Akinek az anyagi helyzetén a háboru nem változtatott, az erején felül adakozzék, mert ha elvesztjük a játékot, majd változik az ő helyzete is.

4. Az is adjon a katonáknak, aki még a háboruból is hasznot húzott. Ne féljen, hogy ezáltal elárulja magát.

5. Akinek, nő létére, ép ujjai vannak, az most fejezdöt, érmelegítöt, haskötöt, térdvédöt kössön a katonáknak. És pedig gyorsan, sietve, még ma, mert holnap már hátha késő lesz!

6. A férfi pedig, aki panaszkodik, hogy az orosz tulerő ellen mily nehéz a monarkia helyzete, az álljon be katonának. Avval is kisebb lesz az oroszok tulereje.

7. Az asszonyok háromszor annyi befőttest tegyenek télire, mint máskor. Télen majd áldják érte, aki tanácsolta. Sok szilvát aszalni és sok zöldséget konzerválni: ez most a magyar háziasszony legelső kötelessége. Drága ruha sem kell hozzá.

URANIA

Debreczen legnagyobb, legelőkelőbb mozgója
EGYHÁZ-TÉR. — TELEFON 12-51.

Pénteken Szombaton Vasárnap
október hó 2-án, 3-án, 4-én.

HÁBORUS HIRADÓ

III. száma, rendkívül bőrtartalommal.

OKMÁNYHAMISÍTÁS

Társadalmi dráma, 2 felvonásban.

AZ ÜGYVÉD FÉRJ

Kacagató vigjáték 2 felvonásban.

Gyűrűs férgék. Természetud. felvétel.
Utazás a holdba. Humoros.
Agoston takarékoskodik. Bohózat.
Piffi esernyője. Kacagató.
A jó üzlet. Humoros

Előadások kezdete ma, pénteken este 6 órától éjjel 12-ig folytatólagos bemenettel

Bérletjegyek érvényesek.
!!! Rendes helyárak !!!

Szombaton délután 3 órától 5-ig és 5-től 7-ig félhelyáru

Ifjusági előadások

erre a célra gondosan összeválogatott műsorról.

A DEUTSCH-üzletekben tescheni vaj, Andrassy vaj, frós vaj és gyenge vajas lipői túró mindennap kapható.

SZEGEDI PAPRIKA-különlegességek óriási raktára LINDENFELD J. JENO fűszer- és gyarmat-áru nagykereskedésében pénzügyi palota. Telefon 79. sz.

ESROGIM

1 koronától feljebb, elsőrendű hutowim kaphatók. Hunyadi utca 14.

Felvétetik

10 fizetésre öregebb megbízható ember. Piac-utca 49. szám, II. udvar, I-ső emelet.

Lakbérleti szabályzat kiadó cédulák bármilyen felirással kaphatók a kiadóhivatalban.

Tábori borítékok 2 fillérvél kaphatók a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

Weiszbrunn R. és Társa Weissenberg Vilmos debreczeni cég megbízásából közhírré teszem, hogy a nevezett cég részére P. Nagy Árpád által szállított, de utóbbinak rendelkezésére bocsátott 35 mázsa 4 kg. köles közbenjöttömmel Szepességi-utca 37. számú háznál 1914 október 2-án délután 3 órakor elárverezetik.

Debreczen, 1914 október 1.

Dr. Galánffy János,
kir. közjegyző.

Intézeti fehérneműek fiúk és leányok részére

ingek — nadrágok — zsebkendők
kötények — asztalnémetek — paplanok
matracok

Donogán és Somossynál
DEBRECZEN, Kistemplombazár

Üzemnagyoobbítás folytán

nyomással:

1000 szines jóminőségű boríték K 3-60
1000 finom fehér boríték . . . „ 6-
1000 félv üzleti levélpapír . . . „ 7-
1000 szines levelező-lap . . . „ 5-20

Egyéb nyomtatvány is elegáns, modern kivitelben, hasonló olcsó árak mellett

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 49.

Kik a háboru miatt

nem utazhattak Karlsbad vagy Marienbadba, azoknak biztos gyógyulást hoz a

„MAGUS“ gläubersós gyógyvízzel

folytatott házi ivókúra.

Kérdezze meg házi orvosát !!!

Díjtalan ismertetőt küld az Ivánci gyógyforrás vállalat, Budapest, VI., Felsőerdősor 33, vagy a debreczeni főraktár:

Kontsek Géza cég Debreczen, Kossuth-utca.